

03.08.2023

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**03 Ağustos 2023
Perşembe**

RESMİ GAZETE'DE BUGÜN

03 Ağustos 2023 Perşembe

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

CUMHURBAŞKANI KARARI

— Aydın İli, Didim ve Söke İlçeleri Sınırları İçerisinde Bulunan Büyük Menderes Deltası Doğal Sit Alanının Koruma Statüsünün Yeniden Değerlendirilmesi Sonucunda Gösterilen Alanın Kesin Korunacak Hassas Alan Olarak Tescil ve İlan Edilmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 7463)

YÖNETMELİKLER

- İstanbul Medeniyet Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği
- İstanbul Üniversitesi Afrika Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

— Anayasa Mahkemesinin 29/12/2022 Tarihli ve E: 2018/149, K: 2022/163 Sayılı Kararı

YARGITAY KARARLARI

— Yargıtay 2, 11 ve 12. Hukuk Dairelerine Ait Kararlar

Ürün İhtisas Borsası'nda 95 milyar liralık işlem hacmi bekleniyor

Türkiye Ürün İhtisas Borsası (TÜRİB) Genel Müdürü Ali Kırall, Borsada 4 yılda 33 milyon ton ürünün el değıştirdiğini belirterek, "Borsada 4 yılda 133 milyar liralık işlem hacmine ulaşıldı. Bu sene 95 milyar liralık işlem hacmini hedefliyoruz." dedi.

Türkiye Ürün İhtisas Borsası (TÜRİB) Genel Müdürü Ali Kırall, düzenlediği basın toplantısında borsaya ilişkin açıklamalarda bulundu.

Burada buğday, arpa ve mısır başta olmak üzere 17 üründe işlem gerçekleştirildiğini söyleyen Kırall, söz konusu 3 ürünün, işlemlerin yüzde 90'ını oluşturduğunu, diğer 14 ürünle ilgili işlem hacmini artırmak için de çalışmaların devam ettiğini bildirdi.

Kırall, elektronik ürün senedi (ELÜS) yatırımcı sayısının 200 bine ulaştığına dikkati çekerek, işlem sayısının artmasında lisanslı depoların kapasitesinin 4 yılda 2 katına çıkmasının etkili olduğunu dile getirdi.

Kuruluşundan bugüne Borsada 835 bin işlem yapıldığını söyleyen Kırall, "Borsada 4 yılda 133 milyar liralık işlem hacmine ulaşıldı. Borsamızda bu süreçte 33 milyon ton ürün el değıştirdi. Bu sene 95 milyar liralık işlem hacmini hedefliyoruz." diye konuştu.

Teknolojik dönüşüm çalışmaları

Kırall, yürüttükleri teknolojik dönüşüm projelerine de değinerek, bu konuda altyapı çalışmalarının devam ettiğini belirtti.

TÜRİB Teknolojik Dönüşüm Projesi'nin önemine işaret eden Kırali, sistemin gelecek yıl hasat döneminde işleme alınmasını planladıklarını dile getirdi.

Kırali, proje kapsamında ürün piyasası aracı kurumlarının faaliyete geçmesini sağlayacaklarını belirterek, aracı kurumların piyasaya gelmesiyle sahanın istekleriyle daha çok ilgilenileceğini ifade etti. "TÜRİB Teverruk Piyasası" adı altında İslami ürünler piyasası açacakları bilgisini veren Kırali, piyasadaki manipülasyonlara karşı hızlı önlem alabilmek adına da TÜRİB Yapay Zeka Destekli Piyasa Gözetimi Projesi'ni hayata geçireceklerini söyledi.

Hasat değerlendirme

Kırali, bu sezon bereketli bir hasat dönemi geçirildiğini vurgulayarak, "İki ekstrem yıl geçirdik. Rusya-Ukrayna Savaşı ile Toprak Mahsulleri Ofisi piyasaya ağırlığını koydu. Ülkemizde depolarımız dolu ve hasat da iyi durumda. Bu nedenle 'tahıl koridoru'nda yaşanan kriz ülkemizi kısa vadede çok az etkileyecektir." değerlendirmesinde bulundu.

Rusya ve Ukrayna'nın "dünyanın tahıl ambarı" olarak adlandırıldığına dikkati çeken Kırali, koridorda yaşanan sorunun uzamasının tahıl üretimi az ülkelerde kriz çıkarabileceği uyarısında bulundu.

Kırali, hububat ürünlerinin üretiminin yanı sıra depolanmasının da önemli olduğuna işaret ederek, bu çerçevede lisanslı depoların kapasitesinin artması gerektiğini bildirdi.

Finansal sürdürülebilirliğin üretimin devamı için önemli olduğunu vurgulayan Kırali, "Bankalar ELÜS'leri teminat olarak kabul edip, çiftçilere likit sağlıyorlar. Bu, finansmanda sıkıntı yaşayan çiftçiler için çok kıymetli." dedi.

Erdoğan-Putin görüşmesi sona erdi... Putin Türkiye'ye gelecek... Tahıl girişimi için yoğun çaba

Kremlin'den yapılan açıklamada Rusya Devlet Başkanı Putin ile Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın telefon görüşmesi gerçekleştirdiği belirtildi. Görüşme hakkında Cumhurbaşkanlığı'ndan yapılan açıklamada, Putin'in Türkiye ziyareti de konuşulurken, Rusya ise Tahıl Anlaşması'na geri dönmek için şartları olduğunu ifade etti.

Kremlin Sözcüsü Dmitriy Peskov, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile telefonda görüştüğünü açıkladı. İletişim Başkanlığı'ndan yapılan açıklamada ise, "Cumhurbaşkanı Erdoğan, Rusya Devlet Başkanı Putin ile telefonda görüştü. İki lider Putin'in Türkiye'ye ziyareti konusunda mutabık kaldı" ifadeleri yer aldı.

'şARTLAR YERİNE GETİRİLSE ANLAşMAYA GERİ DÖNECEĞİZ'

Öte yandan Peskov, Rusya'nın tahıl anlaşmasına dönmeye hazır olduğunu ancak bunun sadece anlaşmanın Rusya'yla ilgili şartlarının yerine getirilmesi ardından mümkün olabileceğini söyledi.

İSVEÇ'E ONAYIN ARDINDAN İLK GöRüşME

Erdoğan ile Putin, Türkiye'nin Vilnius'taki NATO Zirvesi'nde İsvet'in yeliğine ilkesel olarak onay vermesinin ardından ilk kez bir görüşme gerçekleştiriyor.

PUTİN 'ERDOĞAN BENİ DAVET ETTİ' DEMİŞTİ

Geçtiğimiz günlerde açıklama yapan Putin, Erdoğan ile Türkiye'deki seçimler öncesinde yüz yüze görüşmek için anlaştıklarını ancak görüşmenin Türkiye'de mi yoksa Rusya'da mı yapılacağı konusunda henüz anlaşmadıklarını dile getirmişti. Erdoğan'ın seçimlerden kendisini davet ettiğini söyleyen Rusya lideri, 'spekülasyona sebep olmaması için görüşmenin gerçekleşmediğini' belirtmişti.

Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı'ndan yapılan açıklamada şu ifadelere yer verildi:

"Cumhurbaşkanımız @RTErdogan ,

Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin ile bir telefon görüşmesi gerçekleştirdi. Görüşmede, iki lider Putin'in Türkiye'ye ziyareti konusunda mutabık kaldı.

Türkiye'nin orman yangınlarıyla mücadelesi için Rusya'nın gönderdiği 2 adet amfibik yangın söndürme uçağı için mevkidaşına teşekkür eden Cumhurbaşkanımız Erdoğan, Rus turistlerin de Türkiye'ye ilgilerinin giderek artmasından duyduğu memnuniyeti ve ortak gayretlerle bu sene turizmde rekor kırılacağına olan inancını dile getirdi.

Rusya-Ukrayna savaşı sürecinde gerilimi tırmandıracak adımların atılmaması gerektiğini ifade eden Cumhurbaşkanımız Erdoğan, "barış köprüsü" olarak değerlendirdiği Karadeniz Girişiminin önemine vurgu yaptı.

Karadeniz Girişiminin uzun süre devre dışı kalmasının kimsenin yararına olmadığına, en büyük zararı da tahıla muhtaç, gelir seviyesi düşük ülkelerin göreceğine dikkat çeken Cumhurbaşkanımız Erdoğan, uygulama döneminde yüzde 23'ler düzeyinde azalan hububat fiyatlarının, son iki haftada yüzde 15'ler oranında arttığına dikkat çekti.

Cumhurbaşkanımız Erdoğan, Türkiye'nin Karadeniz Girişiminin devamı için yoğun çaba ve diplomasi yürütmeye devam edeceğini kaydetti."

Bakan Şimşek'ten CHP'li Gürer'e cevap: Tarım sisteminde izlenecek yol haritası...

CHP'li Ömer Fethi Gürer'in 2001 yılından bu yana yapılmayan tarım sayısının ne zaman yapılacağını sorduğu önergesine, Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek yanıt verdi. Gürer, "20 yıldır yapılmıyor" ifadelerine yer verirken Bakan Şimşek, "Tarım Sayımı en geç 2025'e kadar yapılacak" şeklinde konuştu.

CHP Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer, her on yılda bir yapılması gereken, 2001 yılından bu yana yapılmayan tarım sayısının ne zaman yapılacağını sorduğu, yazılı soru önergesine Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek yanıtladı.

Bakan Şimşek, Genel Tarım Sayımının, 2016-2025 yıllarını kapsayan on yıllık program dönemi içinde, tarım sayımında kapsanacak kitlenin tespitine yönelik altlık çalışmalarının tamamlanmasının akabinde yürütülmesinin planlandığını açıkladı.

2001 YILINDAN BU YANA TARIM SAYIMI YAPILMADI

Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer, tarımda yol haritasının belirlenmesi, var olan sorunların istatistiki veriler ışığında çözülmesi gibi önemli işlevi olan Genel Tarım Sayımının, 2001 yılından bu yana yapılmıyor olmasının nedenlerinin açıklanması istemiyle konuştu.

'TÜİK TARAFINDAN YAPILMASI GEREKEN...'

CHP Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer, önergesinde, **'TÜİK tarafından yapılması gereken ancak 2001 yılından beri yapılmayan tarım sayımının ne zaman yapılması düşünülmektedir?'** diye sordu.

CHP Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in önergesine yanıt veren Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, **"Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) tarafından her 10 yılda bir yapılması tavsiye edilen Genel Tarım Sayımının, 2016-2025 yıllarını kapsayan on yıllık program dönemi içinde, tarım sayımında kapsanacak kitlenin tespitine yönelik altlık çalışmalarının tamamlanmasının akabinde yürütülmesi planlanmaktadır"** dedi.

'ÇALIŞMALAR DEVAM EDİYOR' AÇIKLAMASI

Bakan Şimşek, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve Tarım ve Orman Bakanlığı (TOB) arasında, başta mevcut idari kayıtlarda kapsanmayan tarımsal işletme ve arazilerin tespiti olmak üzere, tarım sayımında izlenecek yol haritası ve kurumlar arası rol ve sorumluluk paylaşımına ilişkin işbirliği çalışmalarının devam ettiğini de açıkladı.

Ülkemizde nüfus ve sanayi alanında üretilen istatistiklerde idari kayıtların yoğun bir şekilde kullanılmakta olduğunu anlatan Bakan Şimşek, geleneksel nüfus sayımı ve sanayi sayımının artık yapılmadığını anımsattı.

Bakan Şimşek, "Bu nedenle tarım alanında da 2001 Genel Tarım Sayımından bugüne, idari kayıtlara dayalı bir tarım istatistikleri sisteminin kurulması çalışmalarını önceliklendirilmiştir.

TÜİK ve TOB, 2016-2025 yıllarını kapsayan Dünya Tarım Sayımı Programı içinde ülke şartlarına en uygun yöntemin tespit edilerek tarım sayımının yürütülmesi için hazırlık çalışmalarına devam etmektedir" açıklamasında bulundu.

'TARIMDA YAŞANAN SORUNLARIN BİR NEDENİ SAĞLIKSIZ VERİLER'

CHP Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer, "Tarımda yaşanan sorunların bir nedeni sağlıklı veriler olmamasıdır. Ülkede bağ ve bahçe olarak görülen çok yer bu özelliğini yitirdiği halde bağ bahçe olarak görülmektedir. 1980 yılında 28 milyon hektar olan tarım arazisi bazı kaynaklarda 23 milyon hektar olarak yer alırken bazı kaynaklarda 1980 yılı verilerine rastlanmaktadır. Tarım tümü ile kapsamlı bir biçimde mevcut durumunun fotoğrafı alanda yerinde ve kontrolle açığa çıkarılmalıdır. Tarımda yaşanan sorunlarda veri yetersizliği sürekli sorun oluşturmaktadır. Masa başı değil alanda sayım sağlanmalı, çoğu değişkenli bakanlık il müdürlüğü dosyaları yerinde ciddi bir tarama ile köy köy gidilerek saptamalar yapılmalıdır" diye konuştu.

Çiftçi "ucuz" gübre ve ilaca yöneldi verim ve kalitede düşüş kaçınılmaz

Girdi fiyatlarındaki yüksek artışlar çiftçiyi merdiven altı gübre ve ilaca yöneltti. Ayrıca yüksek akaryakıt fiyatı da toprağı işlemekten alıkoyuyor. Aşırı sıcaklar ve zamansız yağmurlar da ürünün boyutunu ve kalitesini etkiliyor. Bu nedenle başta mısır ve pamuk olmak üzere verim ve kalitede düşüş bekleniyor. Türkiye'nin dördüncü büyük gölü Eğirdir'de ise su seviyesi alarm veriyor.

İklim değişikliği ile birlikte başta akaryakıt olmak üzere girdi fiyatlarındaki artışın bu yıl birçok üründe hem verimi hem de kaliteyi düşüreceğini neredeyse konuştuğumuz her çiftçi dile getiriyor.

Önde gelen tarım illerimizden Antalya, iklim değişikliğinin yakıcı yüzünü derinden hissediyor. Antalya Ticaret Borsası Başkanı ve TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Ali Çandır, zeytin ve birçok ürünün olumsuz etkilendiğini belirtiyor. Küresel ısınmanın etkisiyle kışın ağaçların uyumadığını kaydeden Çandır'a göre "mevsim geçişlerini hissetmeyen zeytin ağaçları meyve vermediği için zeytinde bu yıl yok yılını yaşayacağız. Antalya'nın komşusu Isparta ise en büyük su kaynağı Eğirdir Gölünü kaybetme tehlikesi ile karşı karşıya. Isparta Ticaret Borsası Başkanı Hüdai Şahin, gölün su seviyesinin kritik olduğuna dikkat çekiyor ve ekliyor, " Eğirdir Gölünün kaybı bölge tarımının bitişi anlamına gelir, acilen harekete geçilmelidir." Şahin'in verdiği bilgiye göre iklimdeki anomaliler Isparta gülü başta olmak üzere birçok üründe verim kaybına neden oldu. Gül hasadında %40 civarında rekolte kaybı yaşandı.

03.08.2023

Urfa'da ise verim ve kalitedeki düşüşün nedeni iklimden ziyade zamlar olarak gösteriliyor. Çiftçinin gübre ve ilaçta merdiven altı ürünlere yönelmesi, ayrıca akaryakıtın pahalı olması nedeniyle toprağı yetersiz işlemesi nedeniyle başta mısır ve pamuk olmak üzere verim düşüklüğü ve kalite kaybı bekleniyor. Yüksek girdi maliyetleri yüzünden önümüzdeki dönemde aktif üretim alanlarında daralma kaçınılmaz görünüyor.

Rus saldırısı sonrası buğday ve mısır fiyatlarında sıçrama

Buğday ve mısır fiyatları, Ukrayna'nın tahıl ihracatında en önemli alternatif rotalarından biri olarak görülen Tuna nehri üzerindeki İzmail limanına yapılan saldırı sonrası sıçradı.

Buğday ve mısır fiyatları, Rus insansız hava araçlarının Tuna nehri üzerindeki bir Ukrayna limanı ve tahıl deposunu vurmasıyla sert yükseldi.

Odesa Bölgesel Valisi Oleh Kiper, Telegram'dan yaptığı açıklamada Rus güçlerinin Odesa bölgesinin güney bölümünü dün gece insansız hava araçlarıyla vurduğunu duyurdu.

Açıklamada endüstriyel altyapı ve limana ait bazı bölümlerin alev aldığı ve bir tahıl deposunun zarar gördüğü kaydedildi.

Bilgi sahibi kaynaklar Rusya'nın, Tuna üzerinde bulunan ve Ukrayna'nın tahıl için kullandığı en büyük nehir limanlarından biri olan İzmail'e saldırıldığını belirtti.

Ukraynalı yetkililer yapılan saldırıda bir depo, tahıl hangarları, kargo terminalinde yer alan akaryakıt deposu, diğer depolama ve idari binaların hasar aldığını açıkladı. Bununla birlikte liman yönetim binasının da ciddi şekilde hasar aldığı belirtildi.

3 yılda 4,5 milyon dekar atıl arazi üretime kazandırıldı

Tarım ve Orman Bakanlığı'na bağlı Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü'nün yürüttüğü Tarım Arazilerinin Kullanımının Etkinleştirilmesi (TAKE) Projesi ile yaklaşık 3 yılda boş, nadasa bırakılan ya da atıl durumdaki yaklaşık 4,5 milyon dekar alanda tarımsal üretim başladı.

Bakanlığın 2021'den bu yana yürüttüğü TAKE Projesi ile 81 ildeki boş, nadasa bırakılan, atıl durumdaki alanlar ile işlemeli tarıma uygun olmayan yerlerde farklı üretim teknikleri kullanılarak bitkisel üretimin artırılması hedefleniyor.

Söz konusu bölgelerde iklim değişikliği dikkate alınarak, uygun çeşitlerle hububat, baklagil ve yağlı tohumlu bitkilerin üretiminin geliştirilmesi planlanıyor. İşlemeli tarıma uygun olmayan arazilerde, katma değeri yüksek bitki türlerinin üretiminin artırılması için projeye 81 ildeki üreticilere azami yüzde 75 hibeli fide ve tohumlar temin ediliyor.

Ayrıca, hasat sonrası kayıpları azaltmak ve katma değeri artırmak amacıyla birincil üretim sonrası kurutma veya işleme tesislerinin kurulması, doğal ekolojilerinde var olan bitki türlerinin aşılınması, çeşit değişimi gibi teknik uygulamalarla birim alandan elde edilen veriminin artırılması da hedefleniyor. Projeye 2021-2022 yıllarında 505 milyon lira bütçeyle yaklaşık 3,4 milyon dekar ekim, dikim ve aşılama çalışmaları yapılarak, beklenen hedefe ulaşıldı. Proje kapsamında bu yılın ilkbahar döneminde ise 310 milyon lira bütçeyle 1,1 milyon dekarlık alanda söz konusu faaliyetler gerçekleştirildi.

Doğal kaynaklarda kırmızı alarm

Gezegenin sunduğu 1 yıllık doğal kaynağın insanlar tarafından kullanımı ölçülerek hesaplanan Dünya Limit Aşım günü bu yıl 2 Ağustos olarak belirlenirken bu yılın kaynaklarını 214 günde tüketen dünya, yarından itibaren gelecek yıldan borçlanacak.

İklim değişikliği, dünya nüfusunda yaşanan artış, ormansızlaşma ve kentleşme gibi faktörler doğal kaynakların her geçen gün daha hızlı tükenmesine yol açıyor.

Dünyanın sunduğu 1 yıllık doğal kaynağın insanlar tarafından kullanımını ölçerek o yıla ait Dünya Limit Aşım Günü'nü hesaplayan Küresel Ayak İzi Ağı (GFN), 2023 yılına ait doğal kaynakların 2 Ağustos itibarıyla tükendiğini açıkladı.

Buna göre, kaynaklarını 214 günde tüketen dünya, bugünden itibaren gelecek yılın kaynaklarını kullanmaya başlayacak.

GFN tarafından 1961 yılından bu yana kaydedilen veriler ışığında ilk küresel aşım, kaynakların 25 Aralık'ta tükendiği 1971'de saptandı. Covid-19 salgını nedeniyle doğal kaynak kullanımında azalma görülen 2020 yılı hariç, küresel limit aşım günü hemen her yıl bir öncekinden daha erken bir tarihe geriledi.

Her ülkenin kendine ait limit aşım günü ise ülke bazında tüketilen kaynaklara göre tek tek hesaplanıyor. Katar, bu yılki doğal kaynaklarını 10 Şubat'ta tüketerek gelecek yıldan borçlanmaya başlayan ilk ülke olurken bu ülkeyi sırasıyla, kaynaklarını 14 Şubat'ta tüketen Lüksemburg, 13 Mart'ta tüketen ABD, Kanada, Birleşik Arap Emirlikleri ve 23 Mart'ta tüketen Avustralya takip etti. Türkiye, doğal kaynaklarını 22

Haziran itibarıyla tüketirken, listenin son sırasında ise doğal kaynaklarını 20 Aralık'ta tüketeceği hesaplanan Jamaika yer aldı.

Konuya ilişkin Bursa Uludağ Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Çevre Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Efsun Dindar, doğal kaynakların kullanımı esnasında ve sonrasında ortaya çıkan atıkların, çevreye zarar vermeden bertaraf edilmesi sırasında ekolojik ayak izinin hesaplandığını, Dünya Limit Aşım Günü'nün de dünyadaki doğal kaynakların ekolojik ayak izine bölünüp, o yılki gün sayısı ile çarpılarak belirlendiğini söyledi.

"Nüfus arttıkça insanoğlunun talepleri de artıyor"

Doğal kaynakların, nüfus artışıyla azaldığını, her insanın yaşadığı ülke ve coğrafyaya bağlı olarak farklı tüketim alışkanlıkları bulunduğunu belirten Dindar, "Nüfus arttıkça insanoğlunun talepleri de artıyor. Dolayısıyla daha fazla gıda, su ve enerji üretimi söz konusu oluyor. Bu da bizim doğal kaynaklarımızı hızla tüketiyor." dedi.

İnsan ihtiyaçlarının büyük bir kısmının doğal kaynaklardan karşılandığına, su kaynaklarının yaklaşık yüzde 71'lik kısmının tarımsal sulamada kullanıldığına dikkati çeken Dindar, sosyoekonomik anlamda gelişmiş ülkelerde tüketimin diğer ülkelere oranla daha fazla olduğunu, tüket-at anlayışının da daha yaygın görüldüğünü kaydetti.

Almanya gibi sanayinin geliştiği ülkelerde doğal kaynak kullanımının giderek arttığını ve bu ülkelerde limit aşım günlerinin gelişmemiş veya gelişmekte olan ülkelere göre daha erken bir tarihe denk geldiğinin altını çizen Dindar, ABD'nin 5, Almanya'nın 3 ve Türkiye'nin 1,75 dünya varmış gibi doğal kaynakları kullandığını ifade etti.

Doğal kaynakların dünya üzerinde eşit şekilde kullanılmadığını ve bu durumun da toplumlar açısından önemli eşitsizlikleri beraberinde getirdiğini vurgulayan Dindar, şöyle devam etti:

"Dünya genelinde resmin bütününe bakmak gerekiyor. Neticede doğal kaynaklar ve dünya hepimizin. Temiz su, hava ve toprak hepimiz için sunulmuş bir kaynak. Afrika'da her gün açlıktan, susuzluktan ya da hastalıktan ölen insanlar var. Diğer tarafta ise sanki 5 tane dünya varmış gibi harcama yapma lüksüne sahip başka bir kıtada da farklı yaşam tarzı devam ediyor. Ulaşım araçları arasında karbon ayak izine en fazla neden olan uçaklar, gelişmiş ülkelerde daha sık tercih ediliyor. Sosyoekonomik anlamda daha fazla kalkınmış bir ülke vatandaşı dünyayı daha fazla görmek için seyahat etmek ister. Uzak ülkelere gitmek içinse uçak tercih edilir. Lüks tüketim alışkanlıkları olan bir toplumda daha fazla su ve enerji kullanılır ve karbon ayak izi de artar."

"Bilinçli tüketici algısının oluşması gerekiyor"

Gelişmiş ülkelerde sıklıkla görülen tüketim çılgınlığının en fazla tekstil sektöründe yaşandığını ve insanları sürekli yeni şeyler almaya mecbur bırakan bir sistem

yaratıldığını işaret eden Dindar, bunun ortadan kaldırılması için bilinçli tüketici algısının oluşturulması gerektiğine değindi.

Doğal kaynakların hızlı tüketimi sonrasında ilerleyen yıllarda su ve gıda kıtlığı gibi sorunların baş gösterebileceği, bu durumun küresel ısınma ve iklim değişikliği gibi olayların sonuçları arasında yer alan iklim göçüne neden olabileceği değerlendirilmesini yapan Dindar, şöyle konuştu:

"Doğal kaynakların tükendiği ve insan sağlığını tehdit eden aşırı hava olaylarının yaşandığı bölgelerde hastalıklar da artıyor. Konu yine insan sağlığına geliyor. Aslında insanın yaşamını devam ettirebileceği optimum şartlara bile sahip olamayacağımız bir boyuta geliyoruz. Önümüzdeki günlerde kıtlık yaşamak istemiyorsak, doğal kaynak kullanımının belirli ölçüde sınırlandırılması gerekiyor. Yoksa gelecekte çaldığımız doğal kaynaklarla çocuklarımıza bırakabileceğimiz bir yaşam alanı kalmıyor."

Doğal kaynaklardan tasarruf yapmanın mümkün olduğunu dile getiren Dindar, binalarda ısı yalıtımı ve güneş paneli uygulamalarını, atık suların bahçe sulamada veya tuvalet ve lavabolarda rezervuar suyu olarak kullanılmasını tasarruf örnekleri arasında gösterdi.

Mısır'la 20 milyar dolarlık ticaret hacmi hedefliyoruz

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı Rifat Hisarcıkıoğlu, “Mısır’la kısa süre içinde, karşılıklı ticaretimizi 20 milyar dolar düzeyine çıkarabileceğimize inanıyoruz” dedi.

TOBB İkiz Kuleler’de Türkiye- Mısır Yuvarlak Masası Toplantısı düzenlendi. Toplantıya Mısır Sanayi ve Ticaret Bakanı Ahmed Samir Salih, Mısır Sanayiler Federasyonu Başkanı Muhammed Zeki es-Süveydi, İskenderiye Ticaret Odası Başkanı Ahmed el-Vekil katıldı.

Hisarcıkıoğlu açılış konuşmasında, Türkiye ile Mısır arasındaki diplomatik ilişkilerin büyükelçilik seviyesine çıkarılmasından dolayı mutlu olduklarını ifade ederek, zor dönemlerde dahi, iş dünyası temsilcileri olarak, her zaman siyaset ile ekonomiyi ayrı tutmaya çalıştıklarını karşılıklı temaslarını sürdürdüklerini söyledi.

Mısır’da, 40’ı büyük ölçekli olmak üzere, 200 Türk firmasının üretim yaptığını, istihdam sağladığını, ihracat gerçekleştirdiğini anlatan Hisarcıkıoğlu, “Mısır’ın en önemli tekstil ihracatçıları arasında Türk firmalarının olmasından gurur duyuyoruz. 100 bin civarında Mısır vatandaşını istihdam ediyor. Türkiye ile Mısır arasında bir Serbest Ticaret Anlaşması bulunuyor. Mısır, ülkemizin Afrika’daki en büyük ticaret ortağıdır. 2022 yılında ticaret hacmimiz 10 milyar dolar düzeyine gelmiştir. Kısa süre içinde, karşılıklı ticaretimizi 20 milyar dolar düzeyine çıkarabileceğimize inanıyoruz” diye konuştu.

Hisarcıkloğlu, Türkiye'nin Mısır'ın en büyük ihracat pazarları arasında olduğuna dikkati çekerek, "Aynı zamanda Türkiye, Mısır gazını satın alan en önemli müşteriler arasındadır" dedi.

"Alt yapı projelerinde yer almak istiyoruz"

Mısır'da özellikle başta demir yolları olmak üzere, ulaşım alanında hız kazanan altyapı projelerinde yer almak istediklerini belirten Hisarcıkloğlu, "Mısırlı firmalarla, Afrika ve Orta Doğu başta olmak üzere, üçüncü ülkelerde işbirliği fırsatlarımızın olduğuna inanıyoruz. İkili ilişkilerimizin kapsamını genişletmek ve daha fazla derinleştirmek istiyoruz" ifadelerini kullandı. Hisarcıkloğlu, 2012-2015 yıllarındaki Mersin-İskenderiye ve İskenderun- Dimyat Ro-Ro seferlerinin ikili ticareti ve üçüncü ülkelerle birlikte iş yapmayı kolaylaştırdığını söyledi. Bu işbirliklerinin devam etmesi için anlaşmanın yenilenmesinin, hem Türkiye hem de Mısır'a fayda sağlayacağını dile getiren Hisarcıkloğlu, "Özellikle vize konusunun iş dünyası için rahatlatılmış olmasından dolayı teşekkür ediyoruz. Geçmişte üretici kayıt sistemi gibi sorunları yaşadık. Ancak, sorunlara çözüm bulunmasında Mısır makamları daima yardımcı oldu" değerlendirmelerinde bulundu.

"Türkiye ile işbirliğini geliştirmek istiyoruz"

Toplantıya katılan Mısır Sanayi ve Ticaret Bakanı Ahmed Semir Salih, "Hisarcıkloğlu'nun geçen yıllar içerisinde etkin bir rol üstlenip iletişimi ve ziyaretleri devam ettirmesinin şüphesiz ki Türkiye-Mısır ticari ilişkilerinin desteklenmesinde büyük katkısı olmuştur" ifadesini kullandı. Salih, toplantının karşılıklı işbirliği ve ikili ticaret hacminin artırılmasına katkı sağlayacağını umduğunu belirterek, "Türkiye ile işbirliğini geliştirmek istiyoruz" dedi. Salih, mevcut ekonomik zorluklara rağmen iki ülke arasındaki ticaret hacminin 10 milyar dolara ulaştığına dikkati çekerek, Türkiye ve Mısır'ın ikili ticareti daha fazla artırmak istediğini aktardı. İki ülke arasında tıbbi ve kimyevi sanayi, potasyum, gıda, mühendislik ve otomotiv sanayisi alanında ekonomik ilişkileri geliştirmek istediklerinin altını çizen Salih, Mısır ile Türkiye arasında ortak tarih ve kültür ilişkisi bulunduğunu ve ekonomik ilişkileri geliştirmenin her iki halkın çıkarına olacağını vurguladı.

Enflasyon temmuzda aylık yüzde 9,5 arttı, yıllık TÜFE yüzde 47,8'e çıktı

Enflasyon, temmuzda piyasa beklentilerine paralel olarak aylık yüzde 9,5 artış gösterdi. Aylık TÜFE Ocak 2022'den bu yana en yüksek seviyeye çıktı. Yıllık enflasyon ise yüzde 47,8'e yükseldi.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), temmuz ayı enflasyon verilerini açıkladı. Buna göre, temmuz ayında TÜFE aylık yüzde 9,49 arttı, yıllık enflasyon yüzde 38,21'den yüzde 47,83 seviyesine çıktı. Böylelikle baz etkisiyle 8 aydır düşüş eğiliminde olan enflasyon, yeniden yükselişe geçti.

Enflasyondaki yükselişte, son vergi artışları, asgari ücret zammı ve kur geçişkenliği etkili oldu.

Ekonomistler, enflasyonun temmuzda aylık yüzde 9,1 artmasını, yıllık bazda ise yüzde 47,3'e çıkmasını bekliyordu.

ENAG temmuz enflasyonunu açıkladı

ENAG, temmuz ayı enflasyonunu açıkladı. Buna göre, enflasyon aylık yüzde 13,18 artarken yıllık enflasyon ise yüzde 122,88 oldu.

ENAG, temmuz ayına ilişkin enflasyon verilerini açıkladı.

Verilere göre, Türk Lirası'ndaki değer kaybı ve vergi oranlarındaki artışların damgasını vurduğu temmuzda aylık enflasyon yüzde 13,18, yıllık enflasyon ise yüzde 122,88 olarak hesaplandı.

2023 yılı, Ocak-Temmuz dönemi enflasyon oranı ise yüzde 69,21 oldu.

Böylece temmuz ayında aylık enflasyonda çift haneler görüldü.

Ana harcama grupları bazında bakıldığında, temmuz ayında en yüksek fiyat artışları yüzde 22,08 ile ulaşırmada kaydedildi. Gıda ve alkolsüz içecekler kategorisindeki fiyat artışları yüzde 14,66 olarak tespit edildi.

En düşük fiyat artışları ise giyim ve ayakkabı harcama grubunda görüldü. Giyim ve ayakkabıda fiyatlar, temmuzda yüzde 1,13 arttı.

ENAG, haziran ayında tüketici fiyatlarının aylık bazda yüzde 8,54, yıllık bazda ise yüzde 108,58 oranında arttığını açıklamıştı.

Reel kesimin döviz açığı 81,5 milyar dolara geriledi

Finans dışı firma net döviz pozisyonu, mayıs ayında önceki aya göre 2,7 milyar dolar düşüşle 81 milyar 472 milyon dolara geriledi.

Merkez Bankası, mayıs ayına ilişkin finansal kesim dışındaki firmaların döviz varlık ve yükümlülükleri verilerini yayınladı. Nisan 2023 verilerine göre finansal kesim dışındaki firmaların varlıkları 813 milyon dolar, yükümlülükleri 3 milyar 539 milyon dolar azaldı. Böylece net döviz pozisyon açığı 81 milyar 472 milyon dolar olarak nisan dönemine göre 2.7 milyar dolar azaldı.

Mayıs 2023 dönemi varlık dağılımı incelendiğinde; bir önceki aya göre yurt içi bankalardaki mevduat ve menkul kıymetler sırasıyla 2 milyar 236 milyon dolar ve 47 milyon dolar azalırken, ihracat alacakları ve yurt dışına doğrudan sermaye yatırımları sırasıyla 971 milyon dolar ve 499 milyon dolar arttı. Sonuç olarak varlıklar 813 milyon dolar azaldı.

Yükümlülük dağılımında ise; bir önceki aya göre yurt içinden sağlanan nakdi krediler ve yurt dışından sağlanan nakdi krediler sırasıyla 2 milyar 163 milyon dolar ve 2 milyar 112 milyon dolar azalırken, ithalat borçları 736 milyon dolar arttı. Böylece yükümlülükler 3 milyar 539 milyon dolar geriledi.

Yükümlülüklerin vade yapısına bakıldığında; Mayıs 2023 döneminde yurt içinden sağlanan kısa vadeli krediler Nisan 2023 dönemine göre 69 milyon dolar, uzun vadeli olanlar 2 milyar 94 milyon dolar azaldı. Yurt dışından sağlanan kredilerde ise kısa vadeli olanlar 611 milyon dolar artarken, uzun vadeli krediler 1 milyar 986 milyon

03.08.2023

dolar azaldı. Mayıs 2023 döneminde kısa vadeli varlıklar 150 milyar 415 milyon dolar iken, kısa vadeli yükümlülükler 83 milyar 942 milyon dolar gerçekleşti. Kısa vadeli net döviz pozisyonu fazlası ise 66 milyar 473 milyon dolar hesaplanarak Nisan 2023 dönemine göre 1 milyar 854 milyon dolar azaldı. Kısa vadeli yükümlülüklerin toplam yükümlülükler içindeki payı yüzde 33 düzeyinde oldu.

TL mevduatın krediye dönüşme oranı %96,3

TL mevduatın krediye dönüşüm oranı, yüzde 100 sınırını aştığı 2012 yılının ardından, temmuz ayında ilk kez bu seviyenin altına indi.

ŞEBNEM TURHAN

Seçimlerin ardından gelen yeni ekonomi yönetimi bankacılık sistemine yönelik regülasyonlarda sadeleştirme adımları atsa da önlemlerin devam etmesiyle bankacılık sektörünün kredi arzı iştahsızlığı sürüyor. Sektör topladığı mevduattan daha az kredi verme yaklaşımını koruyor. Sektörde TL ve yabancı para toplamında mevduatın krediye dönüşüm oranı 21 Temmuz haftası itibariyle yüzde 82,76 ile Kasım 2021'den sonraki en düşük seviyesine indi. TL mevduatın krediye dönüşme oranı da temmuz itibariyle ilk kez yüzde 100'ün altına geriledi ve 21 Temmuz haftasında yüzde 96,26 ile ilk kez yüzde 100'ün üzerine çıktığı 2012'den bu yana en düşük seviyesini gördü. Sektörde yabancı para mevduatın krediye dönüşme oranındaki düşük seyir nedeniyle kredi mevduat oranı 2021 Temmuz'dan bu yana yüzde 100'ün altında.

Bankacılık sektörünün TL mevduatları artırma çabasını cumhurbaşkanlığı seçimleri öncesinde regülasyonların ağırlaşmasıyla hızlandırmış TL mevduat faizleri yüzde 45'lerin üzerine kadar çıkmıştı. Hem TL mevduat oranı hem de TL mevduat dönüşüm oranı hedeflerini tutturmaya çalışan sektörde ikinci tur seçimleri sonrası yeni ekonomi yönetimiyle birlikte haziran sonundan itibaren başlayan sadeleşme adımları TL mevduat yarışına ivme kaybettirmeyi başardı. Son haftalarda ise TL mevduat faizleri yüzde 30'un altına kadar geriledi. Tüketici ve ticari kredi faizleri ise Merkez Bankası'nın adımlarıyla birlikte yükselişini hızlandırdı. Uzmanlar yükselen kredi

faizlerinin bankacılık sektörünün kredi iştahını artırmada etkili olabileceğine dikkat çekti. Tüm bu adım ve gelişmelere karşılık son haftalarda mevduatın krediye dönüşüm oranındaki düşüş eğilimi ise sürüyor. Verilere göre sektörün TL ve yabancı para mevduatının krediye dönüşüm oranı 21 Temmuz haftası itibariyle yüzde 82,76 seviyesine geldi. Haziran başında bu oranı yüzde 88,9 seviyelerinde bulunuyordu. İkinci tur seçimlerinin ardından yüzde 85'e gerileyen toplam mevduatın krediye dönüşüm oranı temmuzun ilk haftasında yüzde 85'in altına indi. Özellikle dikkat çeken ise Türk Lirası mevduatın krediye dönüşüm oranındaki hızlı düşüş. 2012 yılından bu yana yüzde 100'ün altına hiç gerilemeyen TL mevduatın krediye dönüşüm oranı temmuzun ilk haftasında yüzde 100'ün altına indi ve 21 Temmuz itibariyle de yüzde 96,26'ya düştü. Haziran ayı başında TL mevduatın krediye dönüşüm oranı yüzde 106,3 seviyelerinde bulunuyordu.

TL mevduat ilk kez 7 trilyon lirayı açtı

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun (BDDK) verilerine göre 21 Temmuz haftası itibariyle bankacılık sektöründe toplam krediler bir önceki haftaya göre 115 milyar 659 milyon lira artarak 10 trilyon 252 milyar 729 milyon liraya çıktı. Sektörde toplam mevduat ise 233 milyar 128 milyon lira artarak 12 trilyon 154 milyar 859 milyon liradan 12 trilyon 387 milyar 987 milyon liraya çıktı. TL cinsi mevduat ise 82.5 milyar lira artarak 7 trilyon 42 milyar 145 milyon liraya yükseldi. TL kredilerde haftalık artış 35.3 milyar lira oldu ve kredi hacmi 6 trilyon 778 milyar 477 milyon lira oldu.

■ TL LİKİDİTE FAZLASI DEVAM EDİYOR

BDDK verileri 21 Temmuz itibariyle kur korumalı mevduat hacminin 3 trilyon 73 milyar 905 milyon liraya çıktığını ortaya koydu. Bu haftalık 111.63 milyar liralık artışa işaret etti. Merkez Bankası son Para Politikası Kurulu toplantısının ardından kur korumalı mevduat hesaplarına yönelik zorunlu karşılık oranlarında artışa gitti. Merkez Bankası miktarsal sıkılaştırma adımı kapsamındaki hamlesiyle KKM ödemeleri kaynaklı likidite fazlasını çekmeyi hedefledi. Sektör temsilcileri zorunlu karşılık artışının bankalar açısından yıllık karı yüzde 3-4 azaltacağını belirterek ama zaten düşük olan mevduat faizini çok etkilemeyeceğini vurguladı. KKM faizinin de bankalar yansıtmadığı sürece düşmeyeceğini söyleyen bankacılık kaynakları bankaların böyle bir niyetinin de bulunmadığını söyledi. Öte yandan 18 Temmuz'da -191.2 milyar liraya kadar düşen net fonlama Merkez Bankası'nın hamleleri sonrasında 31 Temmuz itibariyle -46.55 milyar liraya kadar çıkmıştı. Ancak 1 Ağustos itibariyle yeniden -127.3 milyar liraya yükseldi. Bankacılık sektörü kaynakları halen daha TL likidite fazlasının devam ettiğini ve net fonlamanın eksiye bulunduğunu dile getirdi.

Temmuzda fiyatı en çok artan ürün sivri biber oldu

İstanbul'da temmuz ayında önceki aya göre en çok sivri biberin fiyatı artarken, en fazla düşüş erikte gerçekleşti.

İstanbul Ticaret Odası (İTO), piyasaların şeffaflığını sağlamak ve kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla temmuzda önceki aya göre İstanbul'da perakende fiyatı en fazla artan ve azalan ürünleri, fiyatları ve değişim oranlarıyla birlikte açıkladı.

İTO'nun İstanbul Ücretliler Geçişme İndeksi'nde yer alan 242 ürünün 149'unun perakende fiyatı artarken, 5 ürünün fiyatı düştü, 88 ürünün fiyatı ise değişmedi.

Temmuz ayında Gıda Harcamaları Yaş Kuru Sebze ve Meyveler alt grubunda yer alan sivri biber yüzde 62,20 ile fiyatı en fazla artış gösteren ürün oldu.

Fiyatında artış yaşanan diğer ürünler, ev eşyası harcamaları grubundan yüzde 52,67 ile halı, ulaştırma harcamalarından yüzde 49,97 ile benzin, gıda harcamalarından yüzde 48,31 ile domates, kültür eğitim ve eğlence harcamalarından yüzde 45,06 ile yardımcı okul kitapları, yüzde 42,86 ile müze giriş ücreti ile konut harcamalarından yüzde 34,05 ile kapıcı ücreti olarak belirlendi.

2023 Temmuz ayında Gıda Harcamaları Yaş Kuru Sebze ve Meyveler alt grubunda yer alan erik fiyatı yüzde eksi 17,68 gerileme göstererek fiyatı en fazla azalan ürün oldu.

Fiyatında azalış izlenen diğer ürünler, Gıda Harcamaları grubundan yüzde eksi 13,02 ile kiraz, yüzde eksi 4,51 ile salatalık, yüzde eksi 0,91 ile karpuz ve yüzde eksi 0,25 ile kavun olarak belirlendi.

Temmuz ayında fiyatı en fazla artan ve azalan ürünler

Mevsimsel Tarım Ürünleri Aylık Yüzde Değişim (%)

Sivri Biber	62,20
Domates	48,31
Bamya	24,31
Soğan	19,34
Limon	15,49
Maydanoz	12,39
Patlıcan	11,24
Erik	-17,68
Kiraz	-13,02
Salatalık	-4,51
Karpuz	-0,91
Kavun	-0,25

Mevsim- Dışı Tarım Ürünleri Aylık Yüzde Değişim (%)

Kıvırcık salata	24,79
Yeşil Soğan	24,02
Elma	15,85

İşlenmiş Tarım-Sınai ve diğer Ürünler Aylık Yüzde Değişim (%)

Halı	52,67
Benzin	49,97
Yardımcı Okul Kitapları	45,06
Müze Giriş Bilet Ücreti	42,86
Kapıcı Ücreti	34,05
İlaçlar	32,79
Tüpgaz	31,51
Hastane Röntgen Çekim Ücreti	30,89
Laboratuvar Tahlil Ücreti	30,59
Doktor Muayene Ücreti	25,49
Zeytinyağı	20,89
Şehirlerarası Otobüs Bilet Ücreti	18,25

Türk tarımında zihinsel kuraklık tehlikesi

Şeref OĞUZ

03 Ağustos 2023 Perşembe

Gazetemizin “**Global Konuşmalar**” yayınında arkadaşlarımız **Abdurrahman Yıldırım, Servet Yıldırım, Vahap Munyar ve Hakan Güldağ** ile birlikte “**Türk Tarımı Enflasyon ve Kuraklık Tehdidiyle Nasıl Baş Edebilir?**” konusunu değerlendirdik. Ortaya çıkan ortak düşünce; **tarımda zıplama pekâlâ mümkün...**

Türkiye; **faunası, florası, 7 iklim, 4 mevsim, suyu, havası** ve tarımın doğduğu **kadim topraklarıyla** aslında kendine yetmenin ötesine taşabilir, **civar coğrafyayı besleyebilir** potansiyelde. Ancak pek çok üründe **dışa bağımlıyız** ve gıda enflasyonu ile **tarladan çatala gelene dek zam ile besleniyoruz.**

TOPRAĞA TOHUM YANI SIRA AKIL DA EKMELİ

Hele ki şu günlerde **enflasyona kuraklık eşlik ediyor** ve **çifte tehdit altındaki** tarımın hale yola konulması için civar şartlar oluşuyor. Bir Mezopotamya sözü der ki; “**gözyaşı dökülmeden büyük işler başarılmaz.**” Açlıktan, kıtlıktan büyük gözyaşı olur mu? **Gıda, güvenlik sorunudur ve çözülmelidir.**

Biliyoruz ki tarıma **teknoloji ve akıl kattığımızda** mucizeler gerçekleşebiliyor. Misal **7,500 marulu 800 ton su ile üretirken hidrofili teknolojisiyle 21 bin marula 4 ton su yetebiliyor.** Anadolu ve Trakya’da öylesine ileri uygulamalar var ki hayret edersiniz. Sorun; bunların **ülke çapında yaygınlaşmaması...**

İKİ SORU İKİ CEVAP

Enflasyon, tarımı nasıl tehdit ediyor?

En büyük sıkıntı tarım girdilerinde ve çoğunun **dövizle bağlı** olmasında... **Sözde yerli&milli domatese bakın;** acaba neresi yerli? **Tohum** dövizle, **traktör** dövizle, **mazot** dövizle, **pulluk** dövizle, **çapa** dövizle, **il aç** dövizle, **gübre** dövizle, **hasat makinesi** dövizle, **soğuk hava**

yazılımı dövizle, lojistik dövizle, kamyon yakıtı dövizle, plastik kasası dövizle...
Kurdaki her %10 artış, enflasyona %25 katkı veriyor.

Zihinsel kuraklık tarımın neresinde?

Kuraklık yerine iklim değişikliği diyelim. Su hasadına muhtaç ülkede tropikal tarım yapmak... Üretim planlamasına akıl yerine siyaset katmak... Havza tarımını yürütememek... Ölçek ekonomisi uygulamamak... Çiftçileri yönlendirmemek, örgütleyememek, girdilerini ucuzlatamamak... Teşvikleri oy kaygısıyla vermek, takip etmemek, üretimle ilişkilendirememek. Çatılar dururken tarlaya güneş paneli ekmek... Üretimi teşvik yerine ihracatı yasaklamak... Tarladan çatala lojistik, ambalajı çözememek... Tarımsal arazileri imara açmak... Bakanlık kadrolarını arpalık haline getirmek...

NOT

KABALI KÖYÜ MUCİZESİNİ ANADOLU'DA ÇOĞALTMALIYIZ

Yozgat'ın Kadışehri ilçesi Kabalı köyü, zihinsel kuraklıktan çıkma yolunda harika bir başarı örneği... 800 parçalı tarlalar bütünleştiriliyor ve 5 bin dönümlük meyve bahçesi oluşturuluyor. Ölçek ekonomisinin nimetleri yağmaya başlıyor, köydeki 230 traktör, toplulaştırma ile 14'e iniyor.

Daha önce 2 yılda alınan 500 ton buğday hasadı yerine 5 bin ton meyve üretilip ihraç ediliyor. Yılın 12 ayı çalışan 45 kişi, sezon içinde günlük 600 istihdam... Yozgat göç verirken 476 olan köy nüfusu 563'e çıkıyor, büyük kentlerden göç geri geliyor.

Peki, nasıl oldu bu? Öncelikle bu işe inanmış ve kendini buna adanmış bir insan var: Fahrettin Aksakal. Kabalı Meyve Bahçesi Müdürü Fahrettin Bey, 803 tarla sahibini ikna edip 25 yıllığına bu arazileri kir alıyor.

Oluşturulan elma, kiraz ve şeftali plantasyonu sayesinde köylüler, sigortalı maaşlı oluyor.

Şimdi soruyorum; Kabalı Köyü, zihinsel kuraklığı aşıp bu mucizeyi gerçekleştirmişse neden bizler bunu tüm ülkeye yayamıyor, Tarım Bakanlığının köhnemiş yapısından sıyrılamıyoruz? Darı ambarı üzerinde açlık çekmek bir kader değil, tercihimizdir. Kusura bakmayın ve muhatapları üzerine alınsın.

Parasal genişleme milyoner enflasyonu yarattı

Naki BAKIR

03 Ağustos 2023 Perşembe

Türk Lirası'ndaki hızlı değer kaybı paralelinde ticaret ve genel ekonomik hayatta gelir, harcama ve getiri bazında parasal işlem tutarlarının rakamsal olarak büyümesi, hızla "enflasyon milyonerleri" üretiyor.

Bu trende bağlı olarak bankalardaki milyonluk hesapların sayısında yaşanan patlama ile adeta "milyoner enflasyonu" yaşanıyor. Türk bankacılık sistemindeki TL mevduat, döviz tevdiat hesabı ve kıymetli maden depo hesaplarının toplamından oluşan mevduat ve katılım hesaplarının toplam hacmi içinde 1 milyon TL ve daha yüksek tutardaki hesapların sayısı haziran sonu itibarıyla 1 milyon 145 bin 765 adetle rekor düzeye ulaştı.

1 milyon TL'nin üzerindeki ve toplam mevduatın mudilere göre dağılımı (Milyar TL)						
	Haziran 2022		Aralık 2022		Haziran 2023	
	1 Milyon TL+	Toplam	1 milyon TL+	Toplam	1 milyon TL+	Toplam
YURT İÇİ YERLEŞİK	4.194,5	6.368,3	5.723,4	8.253,7	7.634,0	10.765,8
Gerçek kişiler	1.798,5	3.740,3	2.293,9	4.530,3	3.496,7	6.305,4
Resmi kurumlar	262,0	266,8	399,8	405,0	418,0	423,6
Şirketler	2.134,0	2.361,1	3.029,7	3.318,4	3.719,3	4.036,7
Mudi sayısı*	607.990	138.185.614	760.982	150.269.695	1.015.705	158.776.785
YURT DIŞI YERLEŞİK	295,8	427,2	450,8	607,4	694,5	884,8
Gerçek kişiler	209,8	338,7	325,1	478,7	529,6	716,1
Şirketler	86,0	88,5	125,6	128,7	165,0	168,7
Mudi sayısı*	63.924	1.887.836	88.908,0	2.161.295,0	130.060	2.447.974
TOPLAM MEVDUAT	4.490,4	6.795,5	6.174,2	8.861,0	8.328,5	11.650,5
Gerçek kişiler	2.008,3	4.079,0	2.619,0	5.008,9	4.026,25	7.021,48
Resmi kurumlar	262,0	266,8	399,8	405,0	418,0	423,6
Şirketler	2.220,0	2.449,6	3.155,3	3.447,1	3.884,24	4.205,42
Mudi sayısı*	671.914	140.073.450	849.890	152.430.990	1.145.765	161.224.759

*Hesap bazında olduğu için mudi sayısı mükerrerlik içerir.

Söz konusu hesapların sayısı son altı ayda 295 bin 875, son bir yılda ise 473 bin 851 arttı. Haziran sonu itibarıyla Türk bankacılık sistemindeki tüm mevduat ve katılım hesaplarının sayısı 161 milyon 224 bin 759 olurken, tutarı 1 milyon TL ve üzerinde olan hesaplar toplam sayısının yüzde 0,7'sini oluşturdu.

Aynı tarih itibarıyla 11 trilyon 650,5 milyar lira olan toplam mevduat hacminin ise 8 trilyon 328,5 milyar lira ile yüzde 71,5'ini 1 milyon TL ve üzeri hesaplardaki tutar oluşturdu. Söz konusu hesaplar Haziran 2022'de bankalardaki tüm mevduat hesaplarının sayı olarak yüzde 0,5'ini, tutar olarak da yüzde 66,1'i; 2022 sonu itibarıyla da toplam sayısının yüzde 0,55'ini, mevduat hacminin yüzde 69,7'sini oluşturuyordu.

Son bir yılda bankalardaki toplam mevduat hesabı sayısı yüzde 15,1 artarken, 1 milyon lira ve daha yüksek tutarlı hesap sayısındaki artış ise yüzde 70,5'e düzeyinde gerçekleşti. Toplam mevduat hacminin yüzde 71,4 genişlediği bu dönemde, 1 milyon TL ve daha yüksek tutarlı hesapların toplam hacminde yüzde 85,5 büyüme yaşandı.

1 milyondan fazlası yerleşiklere ait

Haziran sonu itibarıyla "milyonluk" hesapların 1 milyon 15 bin 705'i Türkiye'de yerleşiklere ait. Bu hesaplardaki tutar, 7 trilyon 634 milyar lira ile aynı tarihte 10 trilyon 765,8 milyar lira olan toplam yurt içi mevduatın yüzde 70,9'unu; yine bu tarih itibarıyla bankalardaki toplam mevduatın ise yüzde 65,5'ini oluşturuyor. Yurt içi yerleşiklere ait 1 milyon TL ve üzeri hesaplardaki mevduatın 3 trilyon 496,7 milyarı gerçek kişilere, 418 milyarı resmi kuruluşlara, 3 trilyon 719,3 milyar liralık bölümü ise ticari ve diğer kuruluşlara ait.

Yabancıların da var

1 milyon TL ve üzerindeki hesapların haziran sonu itibarıyla 130 bin 60 adedi ise yurt dışında yerleşiklere ait bulunuyor. Söz konusu hesaplardaki toplam mevduat hacmi 694,5 milyar lira. Bu da yurt dışı yerleşiklere ait toplam mevduatın yüzde 78,5'ini oluşturuyor. Yurt dışında yerleşiklere ait 1 milyon ve üstü hesaplardaki paranın 529,6 milyarı gerçek kişi yabancılarla, 165 milyarı ise yabancı ticari ve diğer kuruluşlara ait bulunuyor.

500, 1000 TL banknotlar çıkacak mı?

Öte yandan parasal genişlemenin sonucu olarak paranın değer yitirmesi, buna bağlı olarak parasal işlemlerin rakamsal olarak büyümesi, ekonomide kullanılan banknot değerlerinin de değişmesi ihtiyacını beraberinde getiriyor. Rakamsal büyüme sonucu parasal işlemlerde kullanılan banknot miktarındaki sayısal artış, şu an en büyüğü 200 TL değerli olan banknotlara 500 ve 1000 TL'lik olan yeni paraların dolaşıma sokulması beklentisini doğurdu.

Ancak Merkez Bankası Başkanı Hafize Gaye Erkan, bu iddialara yanıt verirken, Şu an için daha yüksek değerli banknotları düşünmediklerini ve odaklarının enflasyonla mücadele olduğunu belirtti. Parasal sıkılaştırma doğrultusunda kredi genişlemesinin önüne geçeceklerini ifade eden Erkan, 450-500 milyar liralık bir parayı piyasadan çekeceklerini de söyledi.

Enflasyon milyonerleri = milyoner enflasyonu

Uzmanlar, bankalardaki milyonluk hesap sayısındaki patlamanın, geçtiğimiz dönemde yaşanan yüksek enflasyon ve kurdaki yükseliş sonucu TL'nin aşırı değer yitirmesi, buna karşılık başta mevduata uygulanan yüksek faizler olmak üzere finansal varlık fiyatlarındaki artış, gayrimenkul rantlarındaki büyüme ve kredi genişlemesi gibi faktörlerden kaynaklandığını belirtiyor.

Pandemide başlayan ve son seçim öncesi zirveye çıkan parasal genişlemenin, piyasada bollaşan paranın değersizleşmesine yol açtığı; gelir, harcama, getiri kalemlerindeki rakamsal büyümenin parasal işlemleri fiktif biçimde büyütürerek 6 sıfırlı tutarları kâğıt üzerinde artırdığı vurgulanıyor. Milyoner sayısındaki artışın aynı oranda zenginleşme anlamına gelmediğine işaret ediliyor. Ancak belli bir kesimin de bu süreçte elde ettiği orantısız rant ve getirilerle varlıklarını büyüttüğü, ülkede açlık ve yoksulluk sınırı sürekli yükselirken bu durumun gelir dağılımında bozulmaya işaret ettiği vurgulanıyor.

Abdulkadir Selvi

Yerel seçim kulisleri

CHP'de 'Ekremciler' ile 'Kemalciler'in kıyasıya bir mücadelesi yaşanıyor ama diğer partiler yerel seçimler için kolları sıvayıp çalışmalarına başladı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, yerel seçim startını 28 Mayıs gecesi, zafer konuşması yaparken vermişti. AK Parti'de, Yerel Yönetimlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Yusuf Ziya Yılmaz belediye başkanları ve il başkanlarıyla görüşmeler yaptı, yazılı raporlar aldı. Strateji heyetine de kapsamlı bir sunum yaptığı biliniyor.

AK Parti'de bir yandan yerel seçim stratejisi konuşuluyor ama asıl çalışma büyük kongreden sonra seçilen yeni ekip tarafından yürütülecek. 7 Ekim'de yapılacak olan kongreden sonra belediye başkan adaylarının belirlenme sürecine geçilecek. Adaylar ilan edildikten sonra Cumhurbaşkanı Erdoğan meydanlara çıkacak. Moral üstünlüğü Erdoğan'dan yana. Kılıçdaroğlu ise eğer koltuğunu koruyabilirse, yenilmiş bir komutan ve moral bozukluğu içindeki bir partinin lideri olarak seçim kampanyası yürütecek. Yerel seçimlerde AK Parti'nin rakibi Kılıçdaroğlu değil? Peki ne? Onu anlamlı olması için yazının sonuna bıraktım.

MHP SEÇİM KAMPANYASINI BAŞLATTI

MHP ise seçim kampanyasını başlatan ilk parti oldu. Bahçeli, seçim sloganını dahi açıkladı. MHP yerel seçimlere, "2024'e doğru Diyar Diyar Anadolu" temasıyla hazırlanacak. AK Parti ile MHP arasında seçim ittifakı için henüz görüşmelere başlanmadı. 2019 seçimlerinde AK Parti ve MHP, 30 büyükşehir başta olmak üzere 51 ilde ittifak yapmış, diğerlerinde ayrı ayrı girmişti. Mersin, Manisa ve Adana Büyükşehir Belediyeleri MHP'ye bırakılmıştı.

Bu seçimde Erdoğan ile Bahçeli bir araya gelip ittifakın çerçevesini belirleyecek. Başta İstanbul, Ankara ve İzmir'de ittifak yapılması bekleniyor.

CHP'DE İMAMOĞLU BİLMECESİ

CHP'de yerel seçim hazırlıkları ise kurultayın ardından başlayacak. CHP Kurultayı'nın 29 Ekim'de yapılması planlanıyor. CHP'de yerel seçim dengesi iktidara

göre değil Ekrem İmamoğlu'na göre oluşacak. Ekrem İmamoğlu, CHP Genel Başkanlığı'na aday olmazsa Kılıçdaroğlu'nun banko adayı. CHP'nin eski genel başkanları da İmamoğlu'na İstanbul'u tavsiye etmişler. "Aman İstanbul'u bırakma. İstanbul'u kazan CHP Genel Başkanlığı çantada keklik" mesajını vermişler. Özgür Özel de İmamoğlu'nun İstanbul adaylığına destek veriyor. İmamoğlu İstanbul'u tercih ederse genel başkanlık yarışında Özgür Özel'e şans doğacak.

Ama İmamoğlu, CHP Genel Başkanlığı'na aday olursa o zaman tam bir meydan savaşı yaşanacak. O zaman İstanbul Büyükşehir Belediyesi başkan adaylığı dahil her şey yeniden hesaplanacak.

İYİ PARTİ'NİN ŞARTI

İYİ Parti, CHP'deki genel başkanlık yarışının netleşmesini bekliyor. Kılıçdaroğlu kalırsa İYİ Parti seçimlere kendi adaylarıyla girmeyi planlıyor. Tek istisnası, il bazlı ittifaklar düşünülüyor. İstanbul ve Ankara için İYİ Parti'nin Ekrem İmamoğlu ve Mansur Yavaş şartını koşması bekleniyor. Ankara'da Etimesgut, Gölbaşı ve CHP'nin elinde olan Yenimahalle'yi, İstanbul'da ise Şile, Üsküdar ve CHP'nin elinde olan bir belediyeyi istiyor.

AK PARTİ'NİN RAKİBİ

Yerel seçimlere muhalefet bir bozgun havasında giriyor. Ama bunun AK Parti açısından yanıltıcı olmaması lazım. Çünkü AK Parti'nin rakibi Kılıçdaroğlu değil toplumsal muhalefet. Yüzde 48'i alan da Kılıçdaroğlu değildi, toplumsal muhalefetti. Para verip anket yaptırdığını söyleyen CHP'li Eren Erdem ne demişti? "Erdoğan'ın karşısına kutu kola aday olursa hangisine oy verirsiniz? Kutu kola yüzde 48.7'ye çıktı" demişti. AK Parti'nin bu gerçeği dikkate alarak seçimlere hazırlanması gerekiyor. Seçmenlerin sandığa AK Parti'ye ders vermek için değil ülkedeki istikrara destek vermek için gitmesi sağlanmalı.

ERDOĞAN'DAN UYARI

Cumhurbaşkanı Erdoğan seçim kazanma ustası. O nedenle seçimle ilgili yaptığı değerlendirmelere ayrı bir özen gösteriyorum. Erdoğan yerel seçimlerle ilgili olarak şunları söylüyor: "Biz kendimizi başkalarına göre konumlandırmayacağız. Diğer partiler ne yapacak bizim için bir ölçü olmayacak. Biz kendi hazırlıklarımızı yapalım. Ne yapacağımıza odaklanalım. Seçim işi belli olmaz. Bir anda farklı bir gelişme yaşanır her şey değişir. O nedenle biz kendi işimize bakalım. İşimizi sıkı tutalım."

Elbette ki rakibin ne yaptığı önemlidir ama ondan önemli olan sizin ne yapacağınız.

DİKKAT

1- Cumhurbaşkanı Erdoğan, rehavete yer olmadığını söyledi. Nasıl olsa kazanıyor havası yerine, iyi çalışırsak kazanabiliriz duygusu hâkim olmalı.

2- Erbakan, "İnanç, tekeden süt çıkarır" derdi. 1994 yerel seçimlerinde inançla, samimiyetle, ihlasla yapılan çalışma sonucunda İstanbul'da Erdoğan, Ankara'da Melih Gökçek kazanmıştı. AK Parti'nin yürüyüşü 1994'te başladı. 1994 ruhuna yine ihtiyaç var.

3- Doğru adaylar tespit edilmeli. 2019 seçimlerinde aday tespitinde yapılan hatalar seçimin kaybedilmesine yol açtı.

4- Tek merkezden ama illerin özelliklerine uygun kampanya yürütülmeli.

5- Halkımı kucaklayan, toplumda heyecan uyandıran bir seçim kampanyası yürütülmeli.

6- İstanbul başta olmak üzere Suriyeli sığınmacılar konusunda hissedilir bir rahatlama sağlanmalı.

7- Yerel seçim deyip geçmeyin. İşin başı ekonomi. Ekonomi düzelmeli. Enflasyondaki düşüşle birlikte fiyat istikrarı sağlanmalı. Halk ekonomideki iyileşmeyi hissetmeli.

CHP'YE İCRA GÖNDERECEKLER

Seçim bitti. Seçimde 6'lı Masa'da yer alan partiler, CHP'ye hakaret sezonunu açtı.

Meral Akşener, "CHP'den 15 milletvekili istedik. Hayatımın en büyük pişmanlığıdır" dedi. "Bu bize kuyruk siyasetine mal oldu" diye konuştu.

Temel Karamollaoğlu, "CHP'nin aldığı yüzde 25 oyun içinde, en az 7 veya 8'i CHP dışından gelmiş oydur" dedi. CHP'nin aldığı oyun yüzde 17 olduğunu ifade etti.

Ali Babacan, "Bizim kimseye en ufak bir borcumuz yok. Hiç kimseyi aldatmadık, hep doğruları söyledik. Kazandığımız her şeyi de anamızın ak sütü gibi helalinden kazandık. Bugün seçimi helalinden kazanmış, başı dik, alını açık 15 milletvekilimiz var" diye konuştu.

Gelecek Partisi Sözcüsü Serkan Özcan, "İyi ki kazanamamışız" dedi.

TÜY DİKTİ

Gelecek Partisi Genel Başkanı Ahmet Davutoğlu ise, "En son tercihim seçime CHP listelerinden girmektir. Açık söylüyorum. Ondan önce her şeyi denedim. Üç partiye 'Gelin birlikte girelim' dedim. İYİ Parti'ye teklif götürdüm, 'Bu sağ seçmen CHP'ye oy vermez beraber olalım' dedim" diye konuştu.

CHP listelerinden seçime girip yüzde 1 oyu olmadığı halde 39 milletvekili çıkaran partilerin liderlerinin CHP hakkında söyledikleri sözler bunlar. Yakında 'alacaklıyız' diye bir de CHP'ye icra gönderirlerse şaşımam.

Esfender KORKMAZ

03 Ağustos 2023 / 00:01

En büyük tehlike dış borçlarda iflastır

IMF, Ekim 2022 “Kriz Üstüne Kriz” isimli raporunda, “Daha çok kriz eğilimli bir dünyada yaşıyoruz” diyor. Aynı raporda; Dünyada birçok sorun arasında; kamu ve özel borç yeni zirvelere ulaştığı ve bu nedenle;

“Gelişmiş ülkelerde para politikası duruşu sıkılaştırırken, yüksek döviz borçlanması ve dış finansman ihtiyacı olan yükselen piyasalar ve gelişmekte olan ekonomilerin de finansal piyasalardaki olası türbülansa hazırlanmaları gerekecek” deniliyor.

Geçen sene BM Genel Sekreteri Guterres de bütün ülkelerin altı kritik öneme sahip alanda acilen ve kolektif olarak harekete geçilmesi gerektiğini söyledi. Bunlardan birisi de *“Kalkınmakta olan ülkelerdeki borç kırılganlığıdır”* demişti.

Yaşamakta olduğumuz bir gerçek var; Dış borç ve döviz ihtiyacı için; kalkınmakta olan bazı ülkeler, uyuşturucu ve yasa dışı döviz girişlerine göz yumuyor. Bu nedenle olsa gerek; BM Genel Sekreteri; *“ulusal sistemler ile uluslararası çerçeveleri revize ederek bu sızıntıları durdurmak gerekir”* diyor.

Dünya Bankası da 28 Mart tarihli **“Borç krizi dalgasına hazır mıyız?”** blog yazısında yüksek enflasyon, yavaş büyüme ve sıkılaştırılan finansal koşulların gelişmekte ve kalkınmakta olan ekonomilerde borç krizlerine neden olacağını öngörüyor.

14 Nisan 2022 **Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP)**, gelişmekte olan 72 ülkenin, dış borç ödeme riski altında olduğunu açıklamıştı. Türkiye bu listede gösterilen 53 yüksek spekülasyon ekonomiyeye sahip ülkelerden birisi olarak yer aldı.

UNDP 72 ÜLKE BORÇ KIRILGANLIK LİSTESİ					
Temerrüte düştü/düşmek üzere		Ciddi temerrüt riski taşıyor		Yüksek spekülasyon ülkesi	
Venezüela	Ekvador	Angola	Gabon	Pakistan	Nijerya
Arjantin	Sao Tome and Principe	Lao PDR	Mali	Tunus	Türkiye
Sri Lanka		Kongo Cum.	Kongo	Mısır	Ukrayna
Lübnan	Grenada	Mozambik	Demokratik Cumhuriyeti	Ürdün	Tacikistan
Somali	Zimbabve			Etiyopya	Özbekistan
Zambiya	Sudan			Karadağ	Moldova
Belize					

Kaynak: UNDP Kalkınmakta Olan Ülkeler Borç Kırılganlık Raporu

Öte yandan Dünya Bankası'nın gelişmiş ekonomiler ve özel kreditorlerle pandemi süresince başlattığı borçları erteleme inisiyatiflerinden (DSSI ve CF) UNDP raporundaki yer alan bu 72 ülkeden sadece 49'u faydalanabiliyor. Türkiye bu süreçten yararlanmak istemedi.

Türkiye, bugüne kadar döviz ihtiyacını Merkez Bankası rezervlerini eriterek, bankaları sıkıştırıp, ihracatçı dövizlerine bozdurma zorunluluğu getirerek, Swap yaparak, nereden geldiği belli olmayan (net hata ve noksan) kaleminden giren dövizlerle ve önce Çin ve Rusya'dan, şimdi de Araplardan dış borçlanma yoluyla sürdürebildi. Bunu turizm gelirlerinin de destek verdiği yaz aylarında sürdürebilir. Ama taşıma suyla da değirmen dönmez. Çünkü döviz açığı hızla artıyor. Son çeyrekte risk daha da artacaktır.

1.Merkez Bankası bir yıl içinde ödenecek dış borçların 207 milyar dolar olduğunu açıkladı. Bu borçların çevrilme maliyeti de yüksektir. Zira Türkiye'nin CDS oranı çok kırılgan ve yüksektir. Haziran'da 700 baz puan iken şimdi Abu Dabi'den borç sonrası 375 puana geriledi. Ama Dünyada Rusya'dan sonra en riskli ikinci ülkedir. En riskli ilk beş ülke ve baz puan olarak CDS oranları;

*Rusya; 13,775

*Türkiye; 373

*Brezilya; 163

*Meksika; 100

*İtalya; 86

Türkiye'nin dış borçları çevirme maliyetinin yüksek olması riski artırıyor.

2.Türkiye'de 2023 yılında GSYH'da büyüme yüzde 3,5 dolayında olacaktır. Fert başına gelir artışı daha da düşük demektir. Dış borçların ödenmesi için önce gelir artışı sonra da döviz gerekiyor. Düşük büyüme; birçok şirketin dış borçlarında riskin artması demektir.

3.Merkez Bankası ödemeler bilançosu ilk beş aylık cari açık verilerine göre hesaplırsak 2023 yılında Türkiye'nin cari açığı 90 milyar dolara ulaşıyor. Bu açık bugüne kadar yaşanan en büyük cari açıktır. Türkiye'ye doğrudan yabancı yatırım sermayesi gelmediği için, cari açığın finansmanı yeni borçlanmayla oluyor ve bu nedenle de Türkiye dış borçlarını çevirmekte zorlanacaktır.

Dış borçlarda temerrüt riskinden kurtulmanın tek yolu kaldı; IMF'ye gitmek. Ama bugünkü hükümet IMF'ye gitmez. Çünkü IMF borç vermek için ilk şart olarak, popülizmin kaldırılmasını ister. Belki seçim sonrasına kadar dayanırsak, bu hükümet IMF'ye gider.

İbrahim Kahveci

Ücretler nasıl yükselir?

KESK toplu sözleşme öncesi “En düşük memur maaşı 45 bin lira, en düşük emekli maaşı da 15 bin lira olsun” diye seslendi.

Bir çok emekli derneği vs de en düşük emekli aylığının asgari ücret kadar olmasını istiyor.

Bu hak mı? Hak... ama bunu alma imkanı var mı? Yok...

Zaten 30 Haziran’da yazmıştık... “Seçim dolayısı ile verilen **maaş zamlarını vergi+enflasyonla geri alacaklar**” diye... Ve de alıyorlar.

Son yıllarda yazdığım yazılara bakın: “Türkiye’de çalışmak kölelikten farklı değil, hatta köle bile daha pahalıya geliyor” diye...

İyi ama hem maaşların yüksekliğini savunup hem de memur ve emekli maaşlarının yükselmeyeceğini nasıl söylerim... Tekrar edeyim: İddia da ediyorum , Türkiye’de yüksek ücret seviyesi olamaz... İmkani yok.

Önce şunu belirteyim: Kamuya+Belediyeye alınan personele yüksek ücret vermek sorunu çözer mi? Hayır... Çünkü kamuya+belediyeye giremeyenlerin durumu ne olacak? (Eski sol anlayış)

O zaman ücretlerin ülke olarak toplu yükselmesi gerekiyor. İmtiyazlıların yüksek, diğerlerinin düşük ücreti olamaz-olmamalı da.

Ülke olarak ücretlerin yüksekliği bir bütün olarak ekonominin iyi olmasına bağlı... Hem işsizlik düşük olacak hem de üretilen değer yüksek olacak... Bu sayede toplam ücretler artırılabilir.

Bunun için kamuda da ücretlerin pazarlıkla değil, ülkedeki ortalama ücrete endeksli olması gerekir. Mesela ilk memur maaşı ülkedeki ortalama ücrete eşit olabilir. Memuriyette her kademe ücreti ortalama ücrete endekslenir ve bütün kamu personeli özel sektöre bağımlı ücret alır.

Bu ne anlama gelir? Mesela bir hakim, bir savcı adaleti zedeleyecek karar verdiğinde bilir ki ülkede adalet çökerse maaşlar da çöker. O zaman verdiği kararlar ile kendi maaşını da etkilemiş olacaktır. Veya diğer kamu yetkilileri de aynı şekilde...

Bunu şu örnekle izah edeyim: Kamuda hiç kimse çakar araçla serbest dolaşamaz. Eğer trafiğe takılıyorsa o trafik sorununu onlar da yaşamalı ki boş boş yatırım yerine ülkenin gerçek sorunlarına çözümler bulunsun. Herkes toplam olarak ülkenin tüm sıkıntılarını yaşamalı ki çözümlere de ortak olsunlar.

Mesela ücretlerin yükselmesi için değerli üretim gerekiyorsa öncelikle eğitim sistemi değişmelidir. Dünya'nın düz olduğunun yeniden tartışılmaya başlandığı ülkede ücretlerin yükselme imkanı mı olur?

Eğitimden sanayileşmeye bütün ülke değişmeli ve değer oluşturmalı ki ücretler bir bütün olarak yükselsin.

Bunun için verilen oyların da önemi var. Seçmen bu sayede kendisine daha yüksek **gerçek refah** vaadi veren siyasete gidebilir. Sanal vaatlerin ne kadar yoksulluk getirdiğini Çiller'den beri hala öğrenemedi ise zaten fakirlik bir kader olarak bizimle kalacaktır.

Burada hala yine eski sol üzerinden bir yenileşemeyen duruma bakalım: Diyorlar ki **sendikal hareketler ile ücretleri yükseltelim**: Bakın net söyleyeyim: Bu anlayışın devri de bitti... Ülkede ücret sendikacılığı ile ücretler yükselse de kalıcı olamıyor. Kalıcı yüksek ücret için toplam değer ve toplam ekonominin iyi olması gerekiyor.

Burada yeni bir önermeye ihtiyaç var: Mesela her esnaf nasıl ki aidat ödeyerek bir odaya kaydoluyor ise her işçi de zorunlu olarak bir sendikaya üye olmak zorunda olmalıdır. Bu kanuni olarak yapılmalı... Ama sendikalar ücret sendikacılığı yerine çalışma şartları ve iş güvenliğinden sorumlu olmalıdır.

Her gün 4-5 işçinin öldüğü ülke olmaktan bu sayede kurtulmalıyız ve kurtulabiliriz. Ücret kısmı piyasaya bırakılarak toplam ücrete odaklanılmalıdır.

Gelelim emeklilik kısmını...

03.08.2023

Bugün maalesef her tarafı dökülen sistem burasıdır.

Ne hak eden hakkını alabiliyor ne de genel durum iyi...

Türkiye’de emeklilik sistemi komple bozuk ve çökmüş durumda. Mesela ödenen prim dikkate alınıyor ama ne kadar süre emekli maaşı alınacağı hesaplarda hiç dikkate alınmıyor. O nedenle aynı primi ödeyen 43 yaşındaki kişi daha yüksek emekli maaşı alırken 60 yaşındaki kişi çok daha düşük maaş alıyor.

Olay aslında çok basit: Ne kadar prim ödedin ve kaç yıl emekli maaşı alacaksın (Ortalama ömür)

Ödediğin prime devlet bir katkı sunar ve ona göre emekli maaşın belli olur. İsteyen 10 yıl çalışıp emekli olur, isteyen 60 yıl çalışıp emekli olur. Ama kimseye asgari emekli maaşı verilmez...

En düşük emekli maaşı diye bir şey olmaz ama mesela 70 yaş üzerine kademeli olarak emekli maaşı dışında yaşlılık aylığı desteği artırılarak ödenir. (Yaşlılık desteğinde yaşlının mali durumu da dikkate alınır)

Ayrıca emeklilik priminde devlet desteği ise çalışma yaşı ilerledikçe artan oranlı verilir ki çok çalışan çok daha yüksek emekli maaşı alabilsin.

Mesela bu kadar basit... Ama bu kadar basit işi bile beceremiyoruz. Not: Eski yazılarımda emeklilik önermelerim sıkça ele alınmıştır.